

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **W.U. i J.U.**

skazanych z art. 286 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2026 r.

wniosku obrońcy skaranych

o wyłączenie sędziego S.S. od udziału w sprawie

III KK 144/25,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art.42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Konwencji

o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

**włączyć sędziego S.S. od udziału w sprawie Sądu
Najwyższego o sygn. akt III KK 144/25.**

[WB]

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 22 września 2025 r. sędziemu S.S. przydzielona została do rozpoznania sprawa o sygn. III KK 144/25 związana z kasacjami wniesionymi przez obrońcę skaranych W.U. i J.U. od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 10 czerwca 2022 r., sygn. akt III Ka 145/22.

W dniu 30 grudnia 2025 r. obrońca skaranych złożył do Sądu Najwyższego wniosek o wyłączenie sędziego S.S. od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. III

KK 144/25, uzasadniając to okolicznością powołania wyżej wymienionego na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.), a więc w procedurze zakwestionowanej w kasacji oraz w toku postępowania kasacyjnego w kontekście udziału w składach orzekających sądów pierwszej i drugiej instancji osób powołanych na urzędy sędziów sądów powszechnych.

Odwołał się także do uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020 r., z. 2, poz. 7), zgodnie z którą nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r.

Przypomniął, że wskazana w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. bezwzględna przyczyna odwoławcza związana z udziałem w składzie orzekającym Sądu Najwyższego osób powołanych na urzędy sędziów tego Sądu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą o KRS z 2017 r., była podstawą wznowienia z urzędu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2025 r., III KO 116/24) wcześniejszego postępowania kasacyjnego oraz uchYLENIEM zapadłego w składzie nienależycie obsadzonym (sędziowie M.M., M.B. i R.W.) wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2024 r., III KK 203/23 i przekazaniem do ponownego rozpoznania kasacji obojga skazanych Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym.

Wskazał wreszcie, że orzekanie w tej sprawie przez sędziego S.S., powołanego w tożsamej procedurze co tworzący składy orzekające sądów pierwszej i drugiej instancji objęte postępowaniem kasacyjnym sędziowie Sądu Rejonowego w Rzeszowie X.Y. oraz Sądu Okręgowego w Rzeszowie X.Y.1, naruszałoby zasadę *nemo iudex in causa sua*, a także przywołał szereg orzeczeń Sądu Najwyższego wyłączających sędziego S.S. oraz innych sędziów Sądu Najwyższego od orzekania w sprawach kasacyjnych i wznowieniowych.

Zwrócił także uwagę na brak skutków prawnych uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2024 r., III CPZ 44/23, z uwagi na jej wydanie przez sędziów powołanych na urzędy sędziów Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. III KK 144/25 sędziego S.S. jest w pełni zasadny.

Należy w całej rozciągłości podzielić wszystkie wywody wnioskodawcy i przywołaną na ich poparcie argumentację, w których wskazuje na konsekwencje prawne orzekania w przedmiocie kasacji wniesionych na korzyść skazanych W.U. i J.U. przez sędziego Sądu Najwyższego powołanego na ten urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r.

Przechodząc do merytorycznego rozpoznania samego wniosku, Sąd Najwyższy w tym składzie podtrzymuje pogląd o konieczności wyłączenia od rozpoznawania spraw zawisłych w Sądzie Najwyższym, osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą o KRS z 2017 r., z uwagi na to, że wydanie orzeczenia z udziałem takiej osoby skutkowałoby wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [zob. pkt 1 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-2110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7)].

Co więcej, niewyłączenie wymienionych sędziów od udziału w rozpoznawaniu spraw kasacyjnych na gruncie regulacji traktatowych daje podstawę do rozważania takiej okoliczności jako naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC, na co wskazują liczne orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka - ETPCz (zob. wyroki – z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce* [skarga nr 43447/19], z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* [skargi nr 49868/19 i 57511/19], z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* [skarga nr 1469/20], z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* [skarga 43572/18] oraz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* [skarga nr 50849/21]) oraz art. 47 Karty Praw

Podstawowych Unii Europejskiej (zob. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21 i z dnia 4 września 2025 r., C-225/22), co w konsekwencji może spowodować odpowiedzialność finansową Rzeczypospolitej Polskiej w wypadku wniesienia i to z większym niż duże prawdopodobieństwem, skutecznej skargi opartej o zarzut naruszenia przepisów konwencyjnych.

Rację ma też obrońca, że orzekanie w tej sprawie przez sędziego S.S., z uwagi na sygnalizowane w samej kasacji oraz w toku postępowania kasacyjnego uchybienia mające postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a związane z orzekaniem w sądach obu instancji sędziów powołanych na swoje urzędy w tożsamym co on trybie, tj. z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r., stanowiłoby jawne pogwałcenie zasady *nemo iudex in causa sua*.

Co więcej, zdaniem tego składu orzekającego Sądu Najwyższego niewątpliwym jest, że wyznaczony do orzekania w niniejszej sprawie sędzia, a to z uwagi na wskazane wyżej zaszłości związane z jego statusem oraz sygnalizowanymi w postępowaniu kasacyjnym uchybieniami, powinien zostać wyłączony nie tylko na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., lecz wręcz *ex lege* w oparciu o przepis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

Ratio legis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. jest czytelne i – w myśl zasady *nemo iudex indoneus in propria causa* – sprowadza się do odsunięcia od sprawy sędziego, w sytuacji, gdy jej rozstrzygnięcie wpływa na sferę jego praw i obowiązków. Nie chodzi przy tym jedynie o te ewidentne przypadki, gdy sędzia jest stroną procesową, która *ex definitione* ma interes prawny w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu, ale o każdy przypadek, gdy sprawa dotyczy sędziego bezpośrednio (zob. J. Kosonoga (w:) R. A. Stefański S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 1 – 166, Warszawa 2017, tom I, s. 550). Trudno o bardziej jednoznaczny przykład tego rodzaju sytuacji niż ten, w którym sędzia Sądu Najwyższego powołany w niekonstytucyjnym trybie, ma rozstrzygać co do zarzutów kasacyjnych opartych o przepis art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. związanych z braniem udziału w składach sądów powszechnych osób powołanych na swoje urzędy z udziałem

Krajowej Rady Sądownictwa nie będącej organem tożsamym z tym, który przewidziany jest w art. 187 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Można jedynie wyrazić zdziwienie, że sędzia S.S., legitymujący się długim stażem orzecznictwem w sądach powszechnych, tej oczywistości zdaje się nie dostrzegać nie składając oświadczenia o jakim mowa w art. 42 § 2 k.p.k., co bez wątpienia uprościłoby procedurę wyznaczenia składu Sądu Najwyższego spełniającego wymogi konstytucyjne i konwencyjne.

W świetle powyższego można wręcz pokusić się o stwierdzenie, że niniejsza sprawa jest – zresztą nie po raz pierwszy – jaskrawym dowodem na instrumentalne traktowanie prawa przez sędziów powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w kształcie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r.

Podsumowując, udział w rozpoznaniu kasacji obrońcy skazanych W.U. i J.U. sędziego S.S. może wywołać u stron postępowania ale też w odbiorze społecznym uzasadnione przekonanie o braku po stronie tak ukształtowanego sądu bezstronności, a tym samym również rzetelności ponownie przeprowadzonego postępowania kasacyjnego, z konsekwencjami w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej uzasadniającej wznowienie tego postępowania po raz kolejny z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.) oraz realnym ryzykiem poniesienia przez Skarb Państwa kosztów finansowych – w wypadku złożenia skargi do ETPCz.

Zgodzić należy się na koniec z poglądem wnioskodawcy o braku możliwości przełamania – w oparciu o uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2025 r., III CZP 44/25, pomimo nadania jej rangi zasady prawnej, zasady wynikającej z uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, a to z uwagi na orzekanie w tej sprawie przez sędziów powołanych na urzędy sędziów Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r., co skutkowało sprzecznością tego składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Identyczną uwagę należy poczynić w odniesieniu do tzw. uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 grudnia 2025 r., I NZP 7/25, dotkniętej tożsamym uchybieniem. Te decyzje procesowe, podobnie jak

wcześniejsze orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyrok z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20) oraz inne orzeczenia tego organu, a także zapadłe po podjęciu uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r. – orzeczenia Sądu Najwyższego, w którego składach zasiadali sędziowie powołani w oparciu o przepisy ustawy o KRS z 2017 r., jako dotknięte wadą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo z art. 379 pkt 4 k.p.c., czy wreszcie dokonywane sukcesywnie zmiany ustawy o Sądzie Najwyższym, miały i mają na celu wyłącznie zablokowanie orzecznictwa TSUE oraz ETPCz w zakresie dokonanych przez te organy międzynarodowe interpretacji wiążących Polskę norm traktatowych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 września 2023 r., III KZ 36/23 i z dnia 13 listopada 2025r., III KK 181/25).

Uwzględniając powyższe postanowiono jak na wstępie.

Tomasz Artymiuk

[WB]

[a.ł]